

HISTÒRIA

Joan Esculies

AUTOR D'ERNEST LLUCH. BIOGRAFIA D'UN INTEL·LECTUAL AGITADOR

Catalanisme “Ernest Lluch sabia que era català i catalanista però no havia de demostrar-ho constantment” **Curiositat** “Coneixia moltes interioritats de la burgesia catalana i això feia una mica de por”

“A Ernest Lluch no li feia por deixar-se convèncer”

SÍLVIA MARIMON
BARCELONA

El 21 de novembre del 2000, avui fa divuit anys, al voltant de dos quarts de deu de la nit, Ernest Lluch entrava al garatge de casa seva on algú l'estava esperant per disparar-li. ETA va reivindicar l'assassinat i va fer reals els temors de Lluch, que creia que si el mataven seria al garatge o al despatx de la universitat, els llocs més solitaris del seu dia a dia. Dies abans, com recull l'escriptor i historiador Joan Esculies a *Ernest Lluch. Biografia d'un intel·lectual agitador* (La Magrana / RBA), Lluch havia anat a parlar amb la delegada de govern a Catalunya, Julia García-Valdecasas, que l'havia cridat a consultes. Ell estava convençut que li parlaria de la necessitat d'anar amb escorta però només li va recriminar que en una tertúlia hagués dit que el seu pare era un repressor. No se'l considerava una persona de risc. El 2 de desembre Lluch era enterrat com havia deixat dit que volia: sense polítics abraçant i petonejant els seus i sense Aznar. Esculies ha guanyat el 17è premi Gaziel amb una exhaustiva biografia que explica els molts vessants d'un intel·lectual hiperactiu: professor i investigador de la història de l'economia, ministre de Sanitat i Consum, diputat dels socialistes de Catalunya, tertúlia...

Reconstruir la biografia d'algú assassinat només fa divuit anys no deu haver sigut fàcil.

Havia escrit biografies, però sobretot de polítics de la República dels quals hi ha correspondència i força material d'arxiu. A la Fundació Ernest Lluch hi ha sobretot moltes memòries i treballs escrits per Lluch, però poques cartes, perquè hi va haver un atac de tèrmita a la casa que la família té a Maià de Montcal i es van cremar molts papers. He parlat amb una setantena de persones que el van conèixer (d'algunes consta el nom i d'altres no perquè no han volgut), i també he pogut utilitzar la seixantena d'entrevistes que la fundació tenia gravades per

a una exposició que va fer el 2005. Reconstruir una biografia amb testimonis té el seu risc, però, perquè has de saber què et pots creure i què no. Abans, per això, vaig llegir el que ell havia escrit i vaig veure que havia d'organitzar la biografia per territoris. Era també una picada d'ull al germà de l'Ernest, l'Enric, que era geògraf i va ser molt important per a ell. Sempre confrontaven opinions, compartien idees. Amb ell va iniciar un costum que després compartiria amb altres que era enviar retalls de diari amb comentaris i tancats en un sobre.

A partir de tot aquest material, com descriuria Lluch?

Hi ha moltes persones que els agrada anar per la vida de manera lineal. No era el cas de Lluch. Era una persona molt vital. No li feia por deixar-se convèncer. Al final de la seva vida es va posar de moda la paraula *diàleg*, però per a Lluch *diàleg* volia dir la capacitat de canviar les pròpies conviccions. I no tothom que parla de diàleg està disposat a fer-ho. Era una persona que no es podia quedar en la superfície; si li interessava un tema anava fins al fons. Era polièdric i molt treballador; no feia vacances sinó era per treballar. Era molt xafarder i no se'n amagava. Deia que era el més xafarder de Barcelona. Coneixia més interioritats de la burgesia catalana que la mateixa burgesia i això feia una mica de por.

¿I com coneixia tantes interioritats? Ell no provenia de la burgesia catalana.

Parlava amb molta gent. Passava per la redacció del *Tele/Expres* només per assabentar-se de què passava. Fabià Estapé, que va ser el seu mentor, deia que les relacions personals diuen molt sobre l'obra d'un autor. Li interessaven les amistats o les relacions amb les persones per fer-se una idea completa de qui eren.

¿I que tingués tota aquesta informació no incomodava una part d'aquesta societat benestant?

És com qui sap el truc del mag que treu el conill del barret. No agrada a una part de la societat benes-

Inquiet
“No es podia quedar en la superfície; si li interessava una cosa anava fins al fons”

Independent
“Era del partit, però era incòmode, i al final de la seva vida es va desacomplexar”

tant. Lluch havia treballat amb Pujol a Banca Catalana, i tenien una relació complexa, perquè els convergents percebien que com a ministre Lluch no els afavoria. Com Narcís Serra, Lluch considerava que primer era ministre i després català. Va atacar Banca Catalana escrivint en alguns mitjans, però com que Pujol era accionista d'aquests mitjans, al final va plegar. Tota la vida va intentar vèncer Pujol a la presidència de la Generalitat, però no se'n va sortir. Havia indagat en els negocis de Pujol però sense arribar al fons, tot i que en sabia coses, d'ell.

Al llibre destaca la importància dels orígens de Lluch.

Sí, com a treballador, perquè es va guanyar la vida recorrent Espanya com a comercial i va aprendre l'art de negociar. Ell sabia que tot el que tenia s'ho havia guanyat i tenia una sèrie de prevencions amb les persones que eren de classe més alta. Com que tenia tanta informació, també sabia a qui havien col·locat.

Per Lluch, quina funció havia de tenir la política?

Lluch entenia la política com la possibilitat de canviar la societat, volia reformar i per fer-ho havia d'estar als llocs de comandament. Creia que s'havia d'entrar a la política per uns quants anys i després sortir-ne. Es veia com un intel·lectual que havia de contribuir a refer el país després del franquisme, i per a ell la política era una eina més.

Era força independent.

Ell dins el partit es veia com un *outsider*. Va intentar ser secretari del PSC, però no se'n va sortir. No era un home orgànic, sinó crític. Era del partit, però era incòmode, i al final de la seva vida es va desacomplexar. Tenia moltes tribunes i va començar a parlar de coses que fins aleshores havia callat. Era un catalanista desacomplexat. Ell sabia que era català i catalanista però no havia de demostrar-ho constantment. Amb els anys es va sentir més a prop de Tarradellas en el sentit d'aconseguir guanys per a Catalunya sense necessitat de col·locar banderes. Pujol entrava més en els jocs simbòlics.

Quina era la seva visió d'Espanya?

Creia en un projecte espanyol en què tothom es pogués entendre. Entenia que tothom podia cabre en una Constitució del 78 ben llegida. Per exemple, la llengua catalana. Ell defensava que es recollia a la Constitució i que s'havia de promocionar el català i punt. I no era cap favor fer-ho. Ell era un reformista, pensava que s'havia d'estar en reforma constant. I això es veu en la llei general de sanitat.

Què ens queda de Lluch?

Les seves investigacions en el pensament de la història econòmica. I sobretot la capacitat o imatge que ha deixat de poder-se entendre amb diferents persones que no són de la mateixa corda política.